

ΟΜΙΛΙΑ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

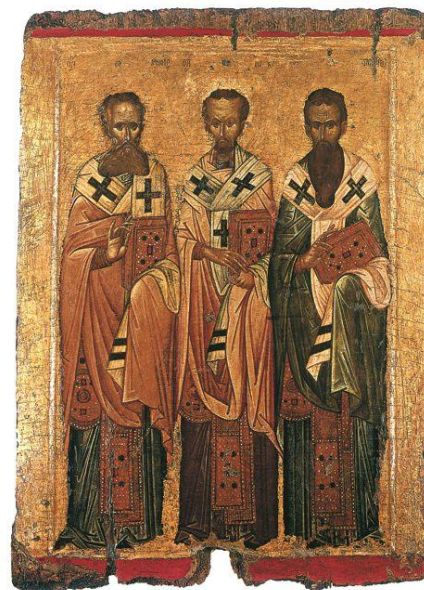
της θεολόγου Ελένης Χανόγλου

Στον Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου, Καλοχωρίου 30/01/2014

Σεβαστοί Πατέρες,

Αξιότιμοι συνάδελφοι,

Αγαπητά μου παιδιά,

Σήμερα μαζευτήκαμε μεγάλοι και μικροί, εδώ στην εκκλησία μας, με αφορμή μία γιορτή. Για να τιμήσουμε τρεις άντρες που ξεχώρισαν πολύ στην εποχή τους, αλλά που έχουν πολλά να μας πουν ακόμα και σήμερα. Γι' αυτό ήθελα να σας πω δύο λόγια γι' αυτούς κι ύστερα να αναρωτηθούμε αν αξίζει να τους αφιερώσουμε μία μέρα το χρόνο.

Έζησαν τον 4^ο αι. μ. Χ. και μέσα στην οικογένειά τους γνώρισαν το χριστιανισμό. Ο Βασίλειος και ο Γρηγόριος ήταν πολύ καλοί φίλοι από τη στιγμή που γνωρίστηκαν στην Αθήνα όπου σπούδασαν όλες τις τότε γνωστές επιστήμες, δηλ. γεωμετρία, αστρονομία, φιλοσοφία, ρητορική, γραμματική, ιατρική. Ο Ιωάννης αγαπούσε επίσης τη μόρφωση και σπούδασε στην Αντιόχεια ρητορική, φιλοσοφία, θεολογία και νομική.

Και οι τρεις είχαν ένα κοινό στοιχείο. Πολύ περισσότερο από τα γράμματα και τη δίψα για μόρφωση, αγαπούσαν το Θεό, στον οποίο αφιερώνουν τη ζωή τους. Ζουν ασκητικά, δηλ. απλά και λιτά, όχι επειδή ήταν φτωχοί. Το αντίθετο μάλιστα. Οι οικογένειές τους ήταν πλούσιες, αλλά η αγάπη τους στο Θεό τους οδηγεί να μοιράσουν όλη την περιουσία τους στους συνανθρώπους τους που στερούνταν ακόμη και τα απαραίτητα. Ζούσαν με ελάχιστη τροφή και ύπνο, με νηστεία και προσευχή, αλλά και μελέτη. Αφιερώνονται στο Θεό με το να χειροτονηθούν ιερείς. σύντομα όμως αναγνωρίζεται η προσφορά τους κι έτσι, συνεχίζουν το έργο τους ως επίσκοποι πια, ύστερα από επιθυμία και του λαού.

Ο Άγιος Βασίλειος χειροτονείται επίσκοπος Καισαρείας της Καππαδοκίας. Βοηθούσε πάντοτε τους αδικημένους, τους πεινασμένους και τους αρρώστους ανεξάρτητα από τη φυλή και το θρήσκευμα. Μάλιστα, για πρώτη φορά στην

ιστορία, ίδρυσε ένα ίδρυμα – ολόκληρο χωριό- όπου λειτουργούσε νοσοκομείο, ορφανοτροφείο, γηροκομείο και ξενώνας. Πήρε το όνομά του και ονομάστηκε Βασιλειάδα. Οι υπηρεσίες προσφέρονταν δωρεάν και το προσωπικό δούλευε εθελοντικά. Ο ίδιος ο Αγ. Βασίλειος περιποιόταν τους λεπρούς ασθενείς, τους οποίους υποδέχονταν αγκαλιάζοντάς τους και φιλώντας τους τα χέρια αναγνωρίζοντάς τους την αξιοπρέπεια που έχαναν λόγω της αρρώστιας τους. Έτσι, όταν πεθαίνει την 1^η Ιανουαρίου το 379 μ.Χ. σε ηλικία 49 χρονών, στην κηδεία του συμμετέχει πλήθος χριστιανών και όχι μόνο, που τον αγαπούσαν τόσο πολύ ώστε σημειώθηκαν λιποθυμίες και θάνατοι. Είναι ο μόνος άνθρωπος στην ιστορία που ονομάστηκε Μέγας όσο ζούσε ακόμα.

Ο άγιος Γρηγόριος αποκαλείται και Θεολόγος, γιατί την αγάπη του για το Θεό και τους συνανθρώπους του την εκφράζει αξιοποιώντας το ταλέντο να χρησιμοποιεί σωστά το γραπτό λόγο. Πιο μετριοπαθής στο χαρακτήρα, η μεγαλύτερη προσφορά του είναι τα θεολογικά κείμενα με τα οποία καταπολεμά την αίρεση του αρειανισμού, βοηθώντας μας να καταλάβουμε την πίστη στον Τριαδικό Θεό. Αξιοσημείωτη όμως, είναι η στάση του όταν, αν και κατηγορείται άδικα, παραιτείται από επίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, προκειμένου να επανέλθει η ηρεμία ανάμεσα στους πιστούς, οι οποίοι διχάζονταν.

Αξιωματιμολογούμενος για το γραπτό αλλά και για τον προφορικό του λόγο ήταν ο Ιωάννης, που γι' αυτό αποκαλείται Χρυσόστομος, δηλ. αυτός με το χρυσό στόμα. Γιατί η πίστη του κάνει τα συγγράμματά αλλά και το κήρυγμά του - όταν χειροτονείται ιερέας- να είναι τόσο ζωντανό και αληθινό. Δε διστάζει να δείχνει τα λάθη τους στους αιρετικούς, στους πλούσιους, σε αυτούς που διοικούν όταν αδικούν το λαό. Δίνει το καλό παράδειγμα ως αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως όταν καταργεί κάθε πολυτέλεια στην εκκλησία και εκποιεί πολύτιμα σκεύη. Δημιουργεί μία σειρά ιδρυμάτων όπως πτωχοκομεία και γηροκομεία, ενώ με το συσσίτιο που οργανώνει στην Κωνσταντινούπολη ταΐζει καθημερινά επτά χιλιάδες απόρους. Παράδειγμα προς μίμηση, όμως, αποτελεί και η στάση που κράτησε όταν η αυτοκράτειρα Ευδοξία τον εξόρισε δύο φορές, ενοχλημένη από την κριτική στο πρόσωπό της. Υπακούει παρόλη την αδικία για να μην προκληθεί περισσότερη ταραχή.

Παιδιά μου, όπως αναφέραμε και στην αρχή, ο άνθρωπος που αγαπάει γνήσια το Θεό, αγαπάει γνήσια και το συνάνθρωπό του. Και δεν μπορεί παρά να είναι και ο ίδιος γνήσιος και διαχρονικός, δηλαδή αυτά που λέει και κάνει να είναι σημαντικά και σπουδαία για τους ανθρώπους όλων των εποχών. Για ακούστε μερικά από τα λόγια των Τριών Ιεραρχών – τους αποκαλούμε έτσι, γιατί ήταν ιερωμένοι – σχετικά με την κοινωνική αδικία και το πρόβλημα της ειρήνης στον κόσμο. Νομίζει κανείς ότι σχολιάζουν κάποια σύγχρονη εφημερίδα!

Γράφει λοιπόν ο Μέγας Βασίλειος: «συνήθως χαρακτηρίζονται κλέφτες αυτοί που κλέβουν πορτοφόλια... αλλά οι πραγματικοί κλέφτες είναι αυτοί που αποτελούν τις πολιτικές αρχές πόλεων και εθνών, και άλλα αφαιρούν κρυφά, άλλα παίρνουν φανερά με τη βία...», όπως επίσης «...κι αυτοί που θεωρούνται άρχοντες της Εκκλησίας, όταν παίρνουν από αυτούς χρήματα... Αντί να τους ελέγχουν και να τους νουθετούν... εύκολα απλώνουν το χέρι, και τους μακαρίζουν... και τους αδύνατους τους μισούν για τις πράξεις αυτές, ενώ τους άλλους που είναι μεγάλοι κλέφτες τους θαυμάζουν».

Επίσης ο Μέγας Βασίλειος αναρωτιέται «έως πότε θα κυβερνά ο πλούτος που είναι η αιτία του πολέμου; Οι εξοπλισμοί γίνονται για την απόκτηση του πλούτου». Ενώ ο Γρηγόριος ο Θεολόγος συμπεραίνει ότι «Μητέρα των πολέμων είναι η πλεονεξία, οι πόλεμοι με τη σειρά τους γεννούν την υψηλή φορολογία, που είναι η αυστηρότατη καταδίκη των πολιτών». Και επιγραμματικά διατυπώνει ο ιερός Χρυσόστομος ότι «Οι πόλεμοι γίνονται από τον έρωτα για τα χρήματα».

Για ποιο λόγο όμως αυτά τα τρία πρόσωπα έχουν συνδεθεί με την παιδεία και τα γράμματα; Γιατί σήμερα τα σχολεία γιορτάζουν; Να σας πω ένα μυστικό; Αν ακούσετε ποιες είναι οι απόψεις των τριών αυτών ανδρών, που πέρασαν πολλά χρόνια σπουδάζοντας, για το πώς πρέπει να είναι ο σωστός δάσκαλος και το σωστό σχολείο, είμαι σίγουρη ότι τους Τρεις Ιεράρχες θα θέλατε για δασκάλους. Και για να προλάβω την αντίδραση των εκπαιδευτικών σας, στα κείμενά τους συναντά κανείς προβληματισμούς και προτάσεις για θέματα αγωγής των νέων ίδιες με εκείνες που συναντά κανείς στη σύγχρονη Παιδαγωγική και Ψυχολογία.

Σύμφωνα λοιπόν με τον Ιωάννη το Χρυσόστομο η σχέση δασκάλου – μαθητή πρέπει να είναι σχέση αγάπης και αλληλοσεβασμού, να μην είναι ο δάσκαλος εγωιστής και αλαζόνας, αλλά ταπεινός, με συναίσθηση των ατελειών και των αδυναμιών του. Να αποφεύγει την ειρωνεία και την υποκρισία. Ο λόγος του να είναι «λόγος ανθρώπου που διδάσκει, παρά ελέγχει, που παιδαγωγεί παρά τιμωρεί... που διορθώνει παρά που επεμβαίνει στη ζωή του μαθητή». Γιατί «ο καλός ο δάσκαλος εμπνέει και πείθει».

Επίσης συμπληρώνει ότι δεν υπάρχει νόημα να διδαχθεί κάτι νέο ο μαθητής, αν δεν έχει καταλάβει το προηγούμενο, γιατί όπως ακριβώς αν κάποιος τρέφεται αλλά δε χωνεύει την τροφή δε θα ζήσει ποτέ, έτσι κι αν κάποιος διαβάζει αλλά δεν καταλαβαίνει τίποτε, δε θα βρει την αλήθεια».

Ο Μέγας Βασίλειος υποστηρίζει ότι «η διδασκαλία πρέπει να γίνεται με ευχαρίστηση και πρέπει να είναι διασκεδαστική» και ενθαρρύνει τους μαθητές που κουράζονται στο σχολείο λέγοντάς τους ότι: «η παιδεία στην αρχή φαίνεται να προξενεί δυσφορία και όχι χαρά, αργότερα όμως αποφέρει καρπό ειρήνης και σωτηρίας».

Ο Γρηγόριος εισάγει την έννοια του επαγγελματικού προσανατολισμού θεωρώντας ότι «ο δάσκαλος οφείλει έγκαιρα να διακρίνει τις κλίσεις των μαθητών του και να υποδεικνύει στους εφήβους ποιο κλάδο και ποιο επάγγελμα πρέπει να ακολουθήσουν, αφού ό,τι γίνεται κατά τις υποδείξεις της φύσης πετυχαίνει, ενώ ό,τι είναι αντίθετο από αυτήν αποτυγχάνει».

Ο Ιωάννης ενθαρρύνει όσους δεν τα καταφέρνουν στα γράμματα, δίνοντας αξία στα χειρωνακτικά επαγγέλματα, λέγοντας ότι: «κανείς από όσους ασκούν χειρωνακτικό επάγγελμα να μην ντρέπεται, αλλά να ντρέπονται όσοι τρέφονται άδικα και μένουν αργοί», ενώ ο Βασίλειος προτρέπει τους δικούς του μαθητές: «κάθε άνθρωπος να πολλαπλασιάσει το χάρισμα που θα αποδειχθεί κατόπιν δοκιμής ότι έχει από το Θεό, χρησιμοποιώντας το για το καλό και το όφελος των πολλών. Γιατί, κανείς δεν είναι αμέτοχος της χρηστότητας του Θεού, κανείς δεν έμεινε χωρίς χαρίσματα».

Εύχομαι, λοιπόν, αγαπητά μου παιδιά όλοι εμείς, οι δάσκαλοι και οι καθηγητές σας, τιμώντας με την παρουσία μας σήμερα στο ναό τους τρεις προστάτες των γραμμάτων τον Μέγα Βασίλειο, τον Ιωάννη το Χρυσόστομο και το Γρηγόριο το Θεολόγο, να εμπνεόμαστε και να μιμούμαστε τις αξίες τους. Να θυμόμαστε ότι η παιδεία πρέπει να είναι στην υπηρεσία του ανθρώπου και όχι οποιουδήποτε συστήματος και ότι η παιδεία συνδέεται με την αγωγή και όχι με την παραγωγή.

Χρόνια πολλά σε όλους.